

Folklorinė tradicija ne vieną šimtmetį savo sklaidos erdve dalijasi su rašto kultūra. Jų abipusės įtakos laikotarpis toks ilgas ir margas, jog gali būti vertinamas kaip ypatingas kultūros etapas, apimantis pačius įvairiausius sakininės ir rašytinės žmogaus kūrybinių saviraiškų sąveikos aspektus ir išraiškas. Šis Tautosakos darbu tomas daugiausia ir bus skirtas įvairioms sakymo ir rašymo sąsajoms.

Pirmieji keturi straipsniai tiesiogiai sietini su folklorinės tradicijos ir autorinės kūrybos sampynomis. Živilė Ramoškaitė kviečia dar kartą atsigręžti į Maironio eilėraščius ir susipažinti su jų tapsmu liaudies dainomis. Autorė tiria, kaip viena kitą veikė dvi kūrybinės linijos: Maironio eilių tautosakėjimas ir poeto talento inspiruota profesionalių muzikų kūryba. Aušros Kavaliauskienės straipsnio tema – tradicinės Mažosios Lietuvos gyventojų aprangos atspindžiai Ievos Simonaitytės kūryboje. Į lietuvininkų krašto metraštininke vadintos rašytojos kūrybą žvelgiama kaip į reikšmingą istorinį šaltinį, o aprangos ir nešiosenos tyrimui pasitelkiama gausi ir unikali etnografinė medžiaga iš muziejinių fondų. Literatūrologas Eugenijus Žmuida rašo apie mitinio pasaulėvaizdžio sluoksnį Vinco Mykoliaičio–Putino lyrikoje. Aptardamas žemės mitemą tiek ankstyvojoje, tiek vėlyvojoje Putino kūryboje, autorius įtaigiai atskleidžia įspūdingą jos kaitą. Bronės Stundžienės straipsnis skirtas XX a. pirmosios pusės Lietuvos visuomeniniame gyvenime aktyviai dalyvavusio savamokslio žemaičių ūkininko Jono Brežinskio rankraštinio palikimo tyrimui. Šio švietimo gyvenimas ir palikti itin gausūs bei įvairūs tekstai atspindi išskirtinį raštingumo proveržį vakarų Lietuvoje, brendusį drauge su Žemaitijoje stipriau negu kitur Lietuvoje įsišaknijusia krikščioniškąja kultūra.

Antrajame skyriuje – folkloro sklaidai ir pokyčiams šiandieninėje visuomenėje skirti straipsniai. Šiuolaikinio folkloro tyrinėtoja maskvietė Darja Radčenko su mumis dalijasi teoriniu tyrimu, skirtu vis aktualėjančioms internetinio folkloro paieškos bei kaupimo metodologinėms problemoms. Pabrėžiama būtinybė susivokti, kaip iš tikrųjų tekstai gyvuoja (yra kuriami, keičiami ir platinami) internete, kokio pobūdžio komunikacijos procesai čia vyksta. Gražinos Skabeikytės–Kazlauskienės straipsnis skirtas vieno konkretaus žanro – anekdotų – šiuolaikiniam klodui. Tyrimui pasirinkusi vaikų anekdotų repertuarą, autorė nagrinėja, kaip vaikų pamėgtus anekdotus veikia suaugusiųjų to paties žanro kūriniai, kokios temos ir personažai vyrauja, taip pat palygina lietuvių ir gretimų tautų analogišką folklorinę kūrybą.

Su lietuvių ir Lietuvoje gyvenančių tautinių mažumų folkloro paralelėmis Tautosakos darbų skaitytojus šįkart supažindina Aušros Žičkienės ir Kristinos Syrnickos

parengta Vilniaus krašto lenkų ir lietuvių laidotuvių giedamų naujųjų giesmių publikacija. Įvade autorės pristato jų vykdomo išsamaus šiuolaikinio laidotuvių giedojimo tyrimo metu atskleistas populiarių giesmių vertimo iš lenkų kalbos į lietuvių (ir atvirkščiai) tendencijas, jų melodijų bendrumus.

„Tekstų publikacijų“ skiltis tęsia leitmotyvine šiuose Tautosakos darbuose laikytiną sakinę ir rašytinę kultūrų santykių liniją. Čia publikuojamas Rasos Kašėtienės (Senkutės) ir Vitos Ivanauskaitės–Šeibutienės spaudai parengtas 1939 metų Šiaulių mokytojų seminarijos absolventų atminimų ir dedikacijų, užrašytų kitose portretinių nuotraukų pusėse, rinkinys.

„Sukaktyse“ prisimename ir pagerbiame iškilų literatūrologą, senosios raštijos tyrinėtoją profesorių Jurgį Lebedį. Jo šimtųjų gimimo metinių proga Leonardas Sauka primena ir aptaria išskirtinės reikšmės tautosakinius profesoriaus darbus.

„Ekspedicijų patirties“ skiltyje – jaunosios kartos etnologų balsai. Martynas Vingrys dalijasi įspūdziais iš metų pradžioje Žeimelio apylinkėse vykusios studentų ekspedicijos ir kviečia paskaityti keletą įspūdingų folklorinių pasakojimų. Juos ekspedicijos dalyviai užrašė Vileišių kaime iš puikios pasakotojos Onos Jakuškienės.

Du 2012 metais pasirodę iš esmės skirtingi, tačiau savaip folklorinei kultūrai atstovaujantys leidiniai tapo Jurgitos Ūsaitytės ir Giedrės Čepaitienės straipsnių inspiracijomis. J. Ūsaitytė dalijasi įžvalgomis, kilusiomis jai skaitant naujausią latvių dainų rinkinį – net keturiomis kalbomis išleistą Krišjanio Baruono Latvių dainų rinktinę. Ši knyga paskatino autorę išsamiau pasidomėti kaimynų latvių dainų leidybos istorija. G. Čepaitienė pristato jos pačios spaudai parengtą Suvalkijos šviesuolio Simano Kudirkos biografinę apybraižą vaizdingu pavadinimu Mano odisėja. Ši knygelė folkloristų bendruomenei ypač aktuali todėl, kad atspindi mūsų dienomis vis labiau stiprėjančią tendenciją fiksuoti ir atskirais leidiniais skelbti vyresniųjų kartų autobiografinio pobūdžio memuaristiką, apimančią tiek individualių autorių gyvenimą, tiek daugiau ar mažiau juos palietusias bendruomenines tradicijas.

Recenzijų ir anotacijų skyrelyje pristatomos svarbiausios leidybinės naujienos. Modesta Liugaitė–Černiauskiene pateikia kolektyvinės monografijos Vernacular Religion in Everyday Life: Expressions of Belief recenziją, Eugenijus Žmuida aptaria Marinos Larionovos studiją, skirtą mito, pasakos ir apeigos vietai rusų literatūroje. Pateikiama ir pora anotacijų – Jurga Sadauskienė pristato Virginijaus Savukynoknygą Istorija ir mitologijos: Tapatybės paieškos XVII–XIX amžiaus Lietuvoje, o Aušra Žičkienė rašo apie Gustavo Juzalos studiją Semantyka kolęd wiosennych: Studium folklorystyczno-etnomuzykologiczne.

Pirmas šių metų pusmetis buvo turtingas įvairių vienaip ar kitaip su folkloru susijusių renginių bei įvykių. Daugelio jų atgarsius skaitytojai ras kronikos skyrelyje.